

تحلیل و بررسی منظر شهری

(مطالعه موردی: خیابان آزادی حد فاصل میدان آزادی تا خیابان آزادی و مصطفی خمینی زاهدان)

اسدالله طحانی^{۱*}، ناهید اخلاقی بهرام آبادی^۲، شهریار اخلاقی بهرام آبادی^۳

^۱ کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری، گروه شهرسازی، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران. Architect.tahani67@gmail.com
^۲ دانشجوی دکتری برنامه ریزی شهری، گروه شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. Architect.tahani67@gmail.com
^۳ کارشناسی ارشد شهرسازی، گروه شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. Architect.tahani67@gmail.com
مؤلفان اول و دوم: باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

چکیده

شهر زاهدان یکی از پر تحول ترین شهرهای کشور در چند دهه اخیر از نظر جمعیتی بوده است. این شهر که تاریخ طولانی از زمان پیدایش و شکل گیری اش نمی گذرد در آمارگیری سال ۳۵ دارای ۱۷۴۹۵ نفر جمعیت بوده است. باگذشت یک دهه در سال ۴۵ جمعیت این شهر به ۳۹۷۳۲ نفر افزایش یافته و بالاخره در دهه های ۷۵ و ۸۵ به ترتیب به ۴۱۹۵۱۸ و ۴۴۰۵۷۴۲ نفر رسیده است. مهاجرت از کشورهای دیگر و مهاجرت های ملی و درون استانی سبب افزایش جمعیت آن شده است. باتوجه به قدمت کم شهروبه طبع آن مشکلاتی در زمینه معماری و شهرسازی باعث شد تا در این مقاله ضمن اینکه شهرزاهدان واقع در استان سیستان و بلوچستان رابه صورت اجمالی توصیف کرده سعی بر آن شده که عناصر موجود در فضای شهری در محدوده خیابان آزادی حد فاصل میدان آزادی تا تقاطع خیابان آزادی و خیابان مصطفی خمینی بررسی گشته و در انتها نیز پیشنهاداتی هم لحاظ شده است. ضمن اینکه در این مقاله روش پژوهش از نوع تحلیلی - توصیفی می باشد.

واژه های کلیدی

زاهدان، دسترسی ها، کاربری ها، ترافیک، نور، صوت، مبلمان شهری.

مقدمه

شهر زاهدان مرکز استان سیستان و بلوچستان در شرق ایران و نزدیک مرز ایران و کشورهای افغانستان و پاکستان قرار دارد. زاهدان به لحاظ موقعیت جغرافیایی از شمال به شهرستان زابل، از شمال شرق به کشور افغانستان، از شمال غرب به استان خراسان، از غرب به استان کرمان، از جنوب غرب به شهرستان ایرانشهر، از شرق به کشور پاکستان و از جنوب شرق به شهرستان خاش محدود می شود. وسعت شهرستان زاهدان ۳۶۵۸۱ کیلومتر مربع است سرزمین اساطیری سیستان و بلوچستان از دو ناحیه شمال و جنوب تشکیل شده است. سیستان امروزی که قسمت شمالی استان را در برمی گیرد، در کتاب اوستا، یازدهمین سرزمینی است که "اهورامزدا" آفریده. همچنین

زادگاه رستم دستان قهرمان حماسی شاهنامه فردوسی می باشد. تاریخ نگاران سیستان را به گرشاسب، یکی از نوادگان کیومرث نسبت داده اند. نام سیستان از نام اقوام آریایی "سکا" اخذ شده است. "سکاها" در حدود سال ۱۲۸ قبل از میلاد، سیستان را به تصرف خود در آورده و در پهنه آن استقرار یافته اند. "نیمروز" نام دیگر سیستان است. همچنین بنای بیشتر شهرهای سیستان را به پهلوانان اسطوره ای ایران چون زال، سام و رستم نسبت داده اند. زمانی سیستان جزو متعلقات دولت ساسانی به شمار می آمد که به دست اردشیر بابکان فتح شد و در سال ۲۳ هجری قمری، مسلمانان عرب این سرزمین را فتح کردند. اولین فرمانروای معروف ایرانی این سرزمین بعد از اسلام "یعقوب لیث" صفاری بود. بعد از صفاریان، سامانیان، غزنویان و سلجوقیان نیز هریک مدتی در این سرزمین فرمانروایی کرده اند. سرزمین بلوچستان امروزی که ناحیه جنوبی استان را تشکیل می دهد، در قدیمی ترین اسناد تاریخی به اسم "مکا" مشهور بوده و در نوشته های هرودت تاریخ نگار یونانی از آن به عنوان "گدروزیا" یاد شده است. به دنبال سقوط هخامنشیان توسط اسکندر مقدونی (۳۳۰ پ- م) وی مسیر بازگشت خود از هند را "گدروزیا" انتخاب کرده است [3]. زاهدان باتوجه به اینکه پایتخت استان بوده و قدمت زیادی را دارا نمی باشد مشکلاتی در زمینه شهرسازی به خود دیده که در این مقاله سعی بر آن شده که با بررسی هایی به تحلیل و تشریح این مشکلات پرداخته و در نهایت با ارائه پیشنهاداتی برای بهبود وضع موجود گامی مثبت بردارد.

شناخت تاریخیچه، علل پیدایش، چگونگی توسعه شهر و روند رشد آن در ادوار گذشته

شهر زاهدان مرکز استان سیستان و بلوچستان واقع در ضلع جنوب شرقی ایران که از مهم ترین مراکز اداری، سیاسی، تجاری و نظامی این منطقه به حساب می آید. پیشینه ای حدوداً صدساله دارد. پیشینه تاریخی و تأسیس شهر درواقع با حضور قوم بلوچ، احداث راه آهن و ورود مهاجرین هندی و سیک ها معنی می یابد.